

สำนักงานเกษตรอำเภอนครชัยศรี
จังหวัดนครปฐม

รายงานผล การถอดบทเรียน เกษตรกรต้นแบบ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิต
สินค้าเกษตร

☎ 034 - 331862

✉ doae.nakornchaisri@gmail.com

🌐 Facebook : สำนักงานเกษตรอำเภอนครชัยศรี
จังหวัดนครปฐม

คำนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบผลการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
แหลมบัว หมู่ ๘ ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญของศพก .
ประกอบด้วย สถานที่ตั้ง คณะกรรมการบริหารศพก. เกษตรกรต้นแบบของศพก.ฐานเรียนรู้ ข้อมูลศพก.เครือข่าย
ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้ที่สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณ คุณณรงค์ กลิ่นถือศีล เจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่ให้ความ
ร่วมมือเป็นอย่างดี ขอขอบคุณทุกคณะกรรมการทุกท่านที่ทำให้การดำเนินงานครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังว่าเอกสาร
ฉบับนี้จะมีประโยชน์กับทุกท่านที่สนใจ หากมีสิ่งใดผิดพลาดก็ขออภัยมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกร	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๒
๑. สินค้าหลัก ข้าว	๒
๒. แปลงเรียนรู้	๒
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้	๒
๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร	๓
๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด	๗
๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.)	๗
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๙
๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตรมาปรับใช้ในศพก.จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่	๙
๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร	๑๑
๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์	๑๔
๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์	๑๔
๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน	๑๕
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๑๖

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ นครชัยศรี จังหวัด นครปฐม

ข้อมูล ณ วันที่.....๑๓.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายณรงค์ กลิ่นถ่อศีล

๒. เลขประจำตัวประชาชน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๐๘/๑ หมู่ ๘ ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี

จังหวัดนครปฐม โทรศัพท์ ๐๙๓-๖๕๙-๖๐๗๘

Facebook ชาวนาผู้ส่านักกรักบ้านเกิด Line pop

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๘

๔. สถานภาพ ☒ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปวช.

สถาบันการศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

คณะ/สาขาวิชา ศิลปะหัตถกรรมประยุกต์ศิลป์

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ข้าว

แปลงเรียนรู้ผัก

๓. สวนเรียนรู้ จำนวน ๔ สวนเรียนรู้ ประกอบด้วย

สวนเรียนรู้เรื่องข้าว

สวนเรียนรู้เรื่องผัก

สวนเรียนรู้เรื่องปศุสัตว์

สวนเรียนรู้เรื่องแปรรูปข้าว

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การทำเกษตรอินทรีย์ (ข้าวปลอดภัย พืชผักอินทรีย์) ระบบนิเวศควบคุมแปลง

๑. หมั่นสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอในแปลงอย่างสม่ำเสมอ
๒. การป้องกันไม่ให้เกิดโรคด้วยการหว่านข้าวไม่ให้หนาแน่นจนเกินไป
๓. เมล็ดพันธุ์ที่ดีต้านทานโรคปราศจากโรค เพื่อที่จะใช้สารเคมีกำจัดเชื้อราเมื่อจำเป็น

การเรียนรู้ระบบนิเวศ การคัดแยกแมลง

บรรยายการเพาะปลูกผักกูด

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ใช้ในการหมักต่อซังเพื่อเตรียมดินเพาะปลูกข้าวและปลูกผัก

การทำน้ำหมักชีวภาพแบบง่าย ๆ สามารถทำได้โดยการนำเศษผัก ผลไม้ หรือวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาหมักรวมกับกากน้ำตาลและน้ำ ในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยมีวิธีการง่ายๆ ดังนี้:

วัตถุดิบ:

- เศษผัก ผลไม้ หรือวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (เช่น ใบไม้ หญ้าแห้ง) ประมาณ ๓ ส่วน
- กากน้ำตาล หรือ น้ำตาลทรายแดง ๑ ส่วน
- น้ำสะอาด ๑๐ ส่วน

ขั้นตอนการทำ:

๑. **เตรียมวัตถุดิบ:** หั่นหรือสับเศษผักผลไม้ให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ เพื่อให้ย่อยสลายได้ง่ายขึ้น
๒. **ผสม:** ผสมเศษผักผลไม้ กากน้ำตาล และน้ำ ในภาชนะที่ปิดมิดชิด เช่น ถังพลาสติก หรือโอ่ง
๓. **หมัก:** ปิดฝาภาชนะให้สนิท (แต่ไม่ต้องแน่นเกินไป) แล้วนำไปวางไว้ในที่ร่ม ไม่ถูกแสงแดดโดยตรง
๔. **คน:** หมั่นเปิดฝาคอนส่วนผสมทุก ๆ ๒-๓ วัน เพื่อระบายแก๊สและช่วยให้ส่วนผสมเข้ากัน
๕. **รอ:** หมักทิ้งไว้ประมาณ ๑-๓ เดือน (หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสมกับชนิดของวัสดุที่ใช้)

๖. **กรอง:** เมื่อครบกำหนดแล้ว ให้กรองน้ำหมักชีวภาพออกจากเศษวัสดุที่เหลือ
๗. **นำไปใช้:** น้ำหมักชีวภาพที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น รดน้ำต้นไม้ บำรุงดิน หรือใช้เป็น ส่วนผสมในการทำปุ๋ยหมัก

พื้นที่การเกษตร	อัตราน้ำหมักชีวภาพ	วิธีการใช้
ข้าว		
• แห่เมล็ดพันธุ์ข้าว	น้ำหมักชีวภาพ 20 มิลลิลิตร/ น้ำ 20 ลิตร/เมล็ดข้าว 20 กิโลกรัม	แช่เมล็ดข้าวเป็นเวลา 12 ชั่วโมง แล้วนำขึ้นพักไว้ 1 วัน จึงนำไปปลูก
• ช่วงเตรียมดิน	น้ำหมักชีวภาพ 5 ลิตร/ไร่	ฉีดพ่นหรือรดลงดินระหว่าง เตรียมดินหรือก่อนไถกลบตอซัง
• ช่วงการเจริญเติบโต	น้ำหมักชีวภาพ 5 ลิตร/ไร่ เมื่อข้าวอายุ 30 50 และ 60 วัน	เกลบนาน้ำข้าว
พืชไร่		
• ช่วงการเจริญเติบโต	น้ำหมักชีวภาพ 1 ลิตร เจือจาง ด้วยน้ำ 500 ลิตร ในพื้นที่ 5 ไร่	ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก 10 วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
• แห่ก่อนพันธุ์อ้อย และมันสำปะหลัง	น้ำหมักชีวภาพ 40 มิลลิลิตร/ น้ำ 20 ลิตร	แช่ก่อนพันธุ์อ้อยหรือมันสำปะหลัง เป็นเวลา 12 ชั่วโมงจึงลงปลูก
พืชผักและไม้ดอก	น้ำหมักชีวภาพ 1 ลิตร เจือจาง ด้วยน้ำ 1,000 ลิตร ในพื้นที่ 10 ไร่	ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก 10 วัน
ไม้พลา	น้ำหมักชีวภาพ 1 ลิตร เจือจาง ด้วยน้ำ 500 ลิตร ในพื้นที่ 2 ไร่	ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก 1 เดือน ช่วงกำลังเจริญเติบโต ก่อนออกดอก และช่วงติดผล

ข้อควรระวัง:

- ควรเลือกใช้วัตถุดิบที่สด สะอาด และไม่เน่าเสีย
- ควรควบคุมปริมาณน้ำตาลให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการหมักที่ไม่สมบูรณ์
- หากมีกลิ่นเหม็นหรือบูดเน่า แสดงว่าการหมักอาจไม่สมบูรณ์ ควรเติมกากน้ำตาลเพิ่มและหมักต่ออีกระยะ
- การใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ ควรใช้ในปริมาณที่เหมาะสมและสม่ำเสมอ เพื่อให้พืชได้รับธาตุอาหารอย่างเพียงพอ

ข้อดีของการทำน้ำหมักชีวภาพ:

- เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ช่วยลดขยะอินทรีย์
- ช่วยปรับปรุงคุณภาพดินและเพิ่มธาตุอาหารให้แก่พืช
- ช่วยลดการใช้สารเคมีในการเกษตร

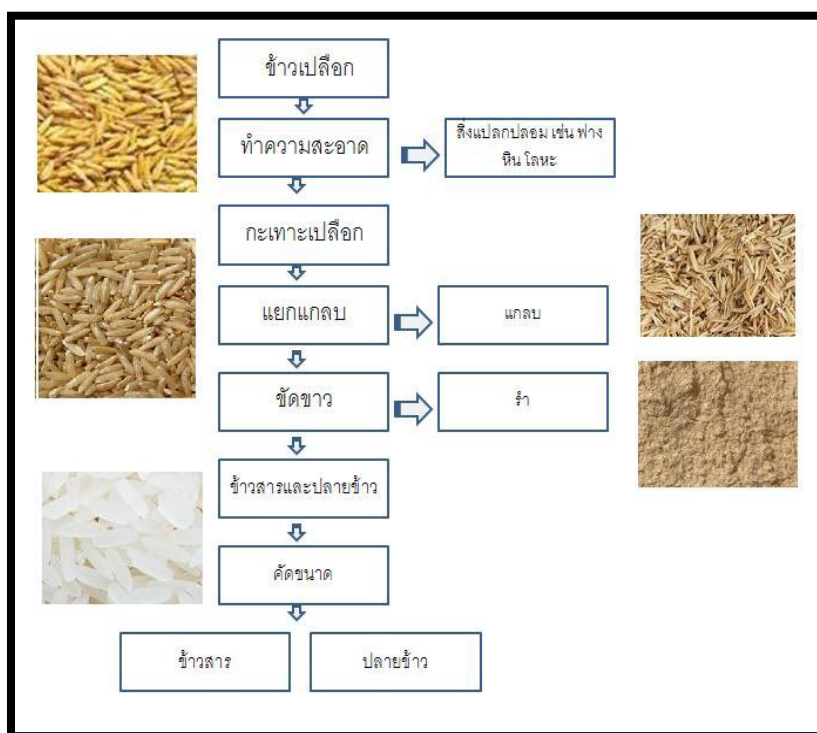
การทำน้ำหมักชีวภาพเป็นวิธีที่ง่ายและสามารถทำได้ด้วยตนเอง ช่วยให้คุณสามารถสร้างปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีจากของเหลือใช้ และยังเป็นประโยชน์ต่อการเกษตรแบบยั่งยืนอีกด้วย

การไถกลบตอซังโดยการใช้ น้ำหมักชีวภาพ

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การแปรรูปข้าว หมายถึง การนำข้าวเปลือกมาผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน 1 หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการปลูกและผลิตข้าวปลอดภัย

วัตถุประสงค์ของการทำนาข้าวปลอดภัย

เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการทำนาปลอดภัย เพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าว และเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษา ระบบนิเวศให้คงอยู่เพื่อลูกหลานได้เห็นคุณค่าและห่วงแหนต่อไป

๑. การผลิต การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

เมื่อเริ่มแรกทำนาจะใช้สารเคมีตลอด จนได้เข้าโรงเรียนเกษตรกรของศูนย์ข้าวชุมชนจำนวน ๖ ครั้ง มีการอบรมและทดลองปฏิบัติจริง ซึ่งเห็นผลสามารถปฏิบัติได้จริง จึงนำความรู้และเทคนิคมาปรับใช้กับตนเองและครอบครัวโดยการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี และปรับเปลี่ยนเป็นทำนาระบบปลอดภัย มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการไถกลบตอซัง ใช้น้ำหมักชีวภาพช่วยในการย่อยสลายตอซังแทนการเผาฟางและตอซัง มีการปลูกปอเทืองเพื่อใช้เป็นปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน ปีละ ๑ ครั้ง และยังใช้น้ำหมักสูตรไล่แมลง

๒. การผลิตที่ถูกหลักการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP)

มีการอบรมตามรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร GAP แล้วนำไปปฏิบัติเพื่อลดการใช้สารเคมี ทำให้ไม่มีสารพิษตกค้างเป็นอันตรายและสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการทำนาอย่างปลอดภัย รวมทั้งไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของตนเองด้วย

๓. แผนการผลิตและแผนการตลาด

มีการวางแผนด้านการผลิตและมีการวางแผนก่อนการปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว เช่น ด้านการเตรียมพื้นที่ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การเตรียมน้ำหมักชีวภาพที่ใช้ในการบำรุงดินและสำหรับใช้กำจัดแมลงศัตรูข้าว กำหนดเวลาการกำจัดศัตรูพืชตามความเหมาะสมและเพียงพอกับการใช้ เพื่อเป็นการประหยัดต้นทุน เวลา เป็นอย่างดี

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง นำปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับชุมชน เกษตรกรเข้าหารือแลกเปลี่ยน หาแนวทางแก้ไขในที่ประชุมใหญ่เช่น

๑. การประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และศพก. ระดับจังหวัด และบูรณาการร่วมกับการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ระดับจังหวัด

๒. การประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และศพก. ระดับอำเภอ และบูรณาการร่วมกับการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ

๓. การประชุมผู้ใช้น้ำระบบชลประทานร่วมกับหน่วยงานชลประทานเพื่อวางแผนการใช้น้ำในการทำนาฤดูนาปรัง และนาปีในพื้นที่ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไร

บ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ขั้นตอนการจัดทำแผนประกอบด้วย

๑. ดำเนินการประชุมร่วมกับเกษตรกรอำเภอ ๑ ท่าน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานศพก. ๑ท่าน และ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ๒ ท่าน เพื่อวางแผนการถอดบทเรียน

๒. ดำเนินการประชุมร่วมกับเกษตรกรอำเภอ ๑ ท่าน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานศพก. ระดับจังหวัด ๑ท่าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานศพก. ระดับอำเภอ ๑ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ๒ ท่าน เพื่อดำเนินการถอดบทเรียนในหัวข้อที่เกษตรกรต้นแบบศพก.มีความชำนาญและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี

๓. ดำเนินการจัดทำตามแผนการถ่ายทอดความรู้ที่ได้วางไว้ เช่น การถ่ายทำคลิปวิดีโอ และแบบรายงานผลการถอดบทเรียน

แบบรายงานแผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																													
อำเภอ.....นครชัยศรี.....จังหวัด.....นครปฐม.....																													
ที่	รายละเอียด/กิจกรรม	ผู้ดำเนินการ	สถานที่ ดำเนินการ	แผนการปฏิบัติงาน เมษายน 2568					แผนการปฏิบัติงาน พฤษภาคม 2568					แผนการปฏิบัติงาน มิถุนายน 2568					แผนการปฏิบัติงาน กรกฎาคม 2568					แผนการปฏิบัติงาน สิงหาคม 2568					
				สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	
1	ตั้งทีมถอดบทเรียน	จังหวัด/อำเภอ	ศพก. อำเภอ.....			18																							
2	ประชุมวางแผนการดำเนินงาน	จังหวัด/อำเภอ	ศพก. อำเภอ.....			24																							
3	ส่งแผนการถอดบทเรียนให้กรมส่งเสริมการเกษตร	จังหวัด/อำเภอ	ศพก.อำเภอ			30																							
4	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 1	ทีมถอดบทเรียน	ศพก. อำเภอ.....						15																				
5	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 2	ทีมถอดบทเรียน	ศพก. อำเภอ.....							29																			
6	ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ 3	ทีมถอดบทเรียน	ศพก. อำเภอ.....											15															
7	ตรวจสอบข้อมูลตามหลักวิชาการ	ทีมถอดบทเรียน	ศพก. อำเภอ.....																										
8	คืนข้อมูลให้เกษตรกร (ให้เกษตรกรตรวจสอบ ก่อนจัดทำรายงาน)	ทีมถอดบทเรียน	ศพก. อำเภอ.....																10										
9	จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน	ทีมถอดบทเรียน																											
10	เผยแพร่การถอดบทเรียน	ทีมถอดบทเรียน	ศพก. อำเภอ.....																										
11	ส่งรายงานผลการถอดบทเรียนให้กรมส่งเสริม การเกษตร	จังหวัด/ อำเภอ	ศพก. อำเภอ.....																									2	

หมายเหตุ : ระบุวันที่ดำเนินการลงในแผนการถอดบทเรียน

หมายเหตุ : ระบุวันที่ดำเนินการลงในแผนการถอดบทเรียน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑. อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

การทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยว มีผลเสียต่อเรื่องราคา โรคและแมลง จึงหันมาศึกษาเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือการทำเกษตรแบบมีหลักวิชาการแบบแผน เพื่อลดผลเสียหรือผลกระทบต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๒. ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้

ปัญหาเรื่องความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ที่ทำให้ผลผลิตลดลง ราคาตกต่ำ โรคแมลงรบกวน หรือระบาดหนัก ความรู้และหลักวิชาการสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำเกษตรได้ เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดความเสี่ยงต่างๆ ทางด้านโรคและแมลงที่มีระบาด

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑. การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การนำเกษตรที่นำหลักวิชาการเข้ามาร่วมด้วยมีทุกกระบวนการ เช่น การนำดินไปตรวจสอบสภาพของดิน เพื่อให้รู้ค่าวิเคราะห์ที่ถูกต้อง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี การหลีกเลี่ยงหรือการเพาะปลูกในฤดูการให้เหมาะสมกับสภาพพืชชนิดนั้น หรือไม่ปลูกในช่วงร้อนจัด หรือวางแผนให้ผลผลิตเก็บเกี่ยวก่อนฤดูฝน เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหาย

๒. อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม ทางการเกษตรของท่าน

- การใช้โดรนในการหว่านข้าว หว่านปุ๋ย ฉีดยาฆ่าเชื้อรา
- การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง
- การไม่เผาฟางหรือตอซังข้าว ใช้กระบวนการไถกลบ
- และใช้น้ำหมักในการย่อยสลายฟางและตอซังข้าว

๓. อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอนวิธีการอย่างละเอียด)

- ก่อนปลูกพืชควรเก็บดินหรือตัวอย่างของดิน ในขนาดพื้นที่ ๑ ไร่ / ๑๐ จุด ใช้พลั่วหรือจอบขุดให้ลึก ๑ หน้าพลั่ว, จอบ เอาส่วนที่เป็นหน้าดินด้านบน ห่าง ๑๐ เซนติเมตร ออกให้เก็บส่วนตรงกลางถัดลงไป อีก ๑๐ เซนติเมตร เก็บแบบนี้ ๑๐ จุด นำไปผึ่งในร่มให้แห้งแล้วบดรวมกัน เก็บดิน ๑ ใน ๔ ไปตรวจกับสถานีพัฒนาที่ดิน เพื่อหาค่าวิเคราะห์ว่าดินเราขาดธาตุอาหารชนิดใด และควรใส่ปุ๋ยตามที่กรมพัฒนาที่ดินแนะนำ หรือกำหนดมา
- ในการใช้พันธุ์พืช ควรใช้พืชที่หน่วยงานราชการรับรองพันธุ์ และข้อมูลพันธุ์นั้นว่ามีความต้านทานโรคพืชแมลงชนิดใดบ้าง และช่วงเวลาเหมาะสมกับการเพาะปลูกพืชด้วย

วิธีการเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์

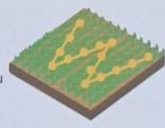
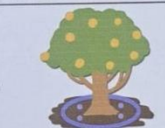
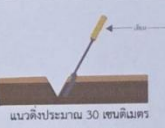
เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น

พื้นที่ในการเก็บตัวอย่างดิน

- ควรเก็บหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว หรือก่อนเตรียมดินปลูกพืชครั้งต่อไป
- ขนาดของแปลงที่จะเก็บตัวอย่างดิน ไม่จำกัดขนาดแน่นอน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของพื้นที่ ชนิดพืชที่ปลูก และการจัดการดิน
- พื้นที่เก็บตัวอย่างโดยเฉลี่ยประมาณ 25 ไร่/ตัวอย่าง ควรเป็นพืชชนิดเดียวกัน และมีการจัดการดินใกล้เคียงกัน

วิธีเก็บตัวอย่างดิน

ผิงไร่ นาข้าว ผิงไร่กลิ้ง สุ่มเก็บตัวอย่างดินกระจายทั่วแปลง ๆ ละ 15-20 จุด	กวาดเศษพืช หรือวัสดุ ที่อยู่บนผิวดินออกก่อน แนวตั้งประมาณ 15 เซนติเมตร ความหนา 2-3 เซนติเมตร 2-3 ซม.
ไม้คอก ไม้คอกเก็บ สุ่มเก็บตัวอย่างดินกระจาย 4 จุดโดยรอบบริเวณทรงพุ่ม	กวาดเศษพืช หรือวัสดุ ที่อยู่บนผิวดินออกก่อน แนวตั้งประมาณ 30 เซนติเมตร ความหนา 2-3 เซนติเมตร 2-3 ซม.

การเตรียมตัวอย่างดินก่อนส่งวิเคราะห์

- ดินที่เก็บมารวมกันถือว่าเป็นตัวอย่างดินที่เป็นตัวแทนของดินแปลงนั้น ถ้าดินมีความชื้นจะต้องทำให้แห้ง โดยเทดินลงบนผืนผ้าพลาสติก เกลี่ยดินให้ไว้ในที่ร่มจนแห้ง (ห้ามตากแดด) หากดินก้อนใหญ่ให้ย่อยจนมีขนาดเม็ดทรายประมาณ
- นำตัวอย่างดิน ชื่อ 1 มาแบ่งย่อยตัวอย่างดิน โดยแบ่งเป็น ๖ ส่วนวางลงถ้วยแล้วชั่งออกเป็น 4 ส่วนเท่ากัน เก็บดินภา หนึ่ง 1 ส่วน หนักประมาณครึ่งกิโลกรัม ใส่ในถุงพลาสติกที่สะอาด พร้อมบันทึกรายละเอียดของตัวอย่าง ดินให้เรียบร้อย

ส่งดินไปวิเคราะห์

สำนักงานพัฒนาที่ดินเพื่อการพัฒนาดิน กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สพร. 1-12 เมื่อตัวอย่างดินวิเคราะห์เสร็จแล้ว จะส่งผลวิเคราะห์พร้อมคำแนะนำวิธีการแก้ไขปรับปรุงดิน และการใช้ปุ๋ยให้ตรงกับพืชที่ต้องการปลูก

กรมพัฒนาที่ดิน กรมการตรวจและวิเคราะห์ดิน กรมการวิเคราะห์ดิน
สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาดิน กรมพัฒนาที่ดิน 2003/61 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 02-941-2784 โทรสาร 1760 โทร 3120

๒.ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด

ประกอบด้วย

๑.๑)	ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๓๖	(ไร่-งาน-วา)
๑.๒)	ชะอม	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	(ไร่-งาน-วา)
๑.๓)	ผักกูด	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐-๒-๐	(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด

ประกอบด้วย

๒.๑)	ปลานิล	จำนวน.....(หน่วย....)
๒.๒)	ปลาตะเพียน	จำนวน..... (หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด

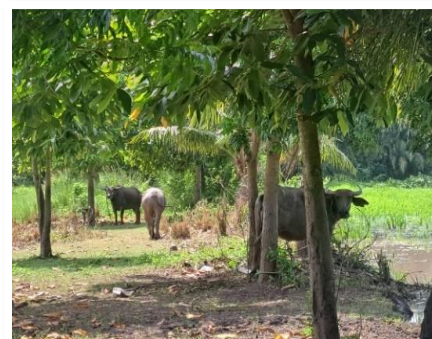
ประกอบด้วย

๓.๑)	กระบือ	จำนวน	6	(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด

ประกอบด้วย

๔.๑)	.....	จำนวน.....(หน่วย.....)
๔.๒)	.....	จำนวน.....(หน่วย.....)
๔.๓)	.....	จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ข้าว	เป็นเงิน 2,355 บาท/ไร่
๑.๒)	เป็นเงิน.....บาท/ไร่
๑.๓)	เป็นเงิน.....บาท/ไร่
๑.๔)	เป็นเงิน.....บาท/ไร่
๑.๕)	เป็นเงิน.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต .....2,355.....บาท/ไร่

รายได้ ๒,๕๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท/ไร่ รายได้ไม่คงที่ ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าวขึ้นลง

รายการ	ณรงค์ กลิ่นก้อศีล	เกษตรกรทั่วไป
ปันหมักฟาง	195 บาท / ไร่	-
เตรียมดินก่อนหว่าน	130 บาท / ไร่	430 บาท / ไร่
ค่าเมล็ดพันธุ์	-	570 บาท / ไร่
ยาคุมเลน / ข่าหญ้า	100 บาท / ไร่	100 บาท / ไร่
ปุ๋ยเคมี	850 บาท / ไร่	850 บาท / ไร่
ยาฆ่าแมลง / สอร์โมน	-	375 บาท / ไร่
ยากำจัดเชื้อรา	-	150 บาท / ไร่
ค่าเกี่ยว / ค่าขนส่ง	450 บาท / ไร่	450 บาท / ไร่
ค่าจ้างแรงงาน / ค่าน้ำมัน	630 บาท / ไร่	980 บาท / ไร่

	ณรงค์ กลิ่นก้อศีล	เกษตรกรทั่วไป
รวม	2,355 บาท / ไร่	3,905 บาท / ไร่

- ลดต้นทุนการดำเนินงานได้ **40%**
- ไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชพ่นพริ้วเพื่อปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค
- ช่วยลดปัญหา PM2.5 ด้วยการดำเนินงานแบบไม่เผาฟาง

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ชะอม

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๗๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วยไข่ , กล้วยน้ำหว่า , กล้วยหอม

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

2.4 ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรทั่วไป นำไปพัฒนาและต่อยอดเป็นแบบอย่างให้กับคนทั่วไป ได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

วงจรการทำอาชีพเกษตร

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- การทำเกษตรโดยไม่ใช้ยาฆ่าแมลง ช่วยในการที่ผลผลิตปลอดภัยจากสารเคมี ระบบนิเวศไม่ถูกทำลาย ไม่มีสารตกค้างในผลผลิตและสิ่งแวดล้อม
- ไม่มีการเผา ทำให้ระบบนิเวศไม่ถูกทำลาย ไม่เกิดฝุ่น และควัน ที่จะทำให้เกิดปัญหาในชุมชน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในแปลงฟาร์มทรัพยากรดีขึ้นด้วยการไม่ใช้สารเคมี ที่จะก่อให้เกิดสารตกค้างในพืช ผัก ผลไม้ สัตว์ ทำให้ผลผลิตที่ได้ผลิออกมาสู่ผู้บริโภคเกิดความปลอดภัยสูงสุด

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีกลุ่มเครือข่ายทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่และข้อมูลของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เข้ามาศึกษาดูงานได้อย่างชัดเจน และเห็นตัวอย่างการทำการเกษตรที่จับต้องได้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

เก็บข้อมูลจากเกษตรกรและปัญหาต่างๆ ในระหว่างการประชุมเพื่อเป็นข้อมูล ในการนำเสนอในที่ประชุมใหญ่ในระดับจังหวัด เพื่อหาแนวทางการแก้ไข โดยเร่งด่วน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านให้กับสมาชิกและผู้นำกลุ่มต่างๆ เครือข่ายในช่องทางต่างๆ เช่น Line Facebook

๔.๑.๕ ขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ให้เกษตรกรเข้าอบรมหรือเข้ามาเรียนรู้ในสถานที่จริง และติดตามผล จากที่เกษตรกรเข้ามาดูงานและอบรมในศูนย์เรียนรู้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

เข้าร่วมประชุมและกิจกรรมทางการเกษตรในชุมชนเสนอแนะ

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง เป็นแกนนำทางภาคเกษตรกร เพื่อเป็นต้นแบบและตัวอย่างให้เกษตรกร ผู้ที่จะพัฒนาตนเอง ที่เกษตรกรมีอาชีพ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน
มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในภาคการเกษตรและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรภายใน
ชุมชน เพื่อส่งต่อความรู้ต่าง ๆ ให้กับพี่น้องเกษตรกร

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ
เป็นวิทยากร เป็นที่ปรึกษา สมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ภายในชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เป็นตัวแทนของชุมชน เข้าร่วมแก้ไขปัญหาทางภาคการเกษตร และพัฒนาความรู้ องค์ความรู้ เสนอกับ
หัวหน้าส่วนต่างๆ ของทางราชการ เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงปัจจัยขึ้นพื้นฐานทางการเกษตร

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเสียสละ การพึ่งพาตนเองได้ เป็นส่วนหนึ่งและเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตและ
การอยู่ร่วมกับชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุข

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ผู้ดำเนินงานถอดบทเรียนประกอบด้วย

๑. เกษตรอำเภอนครชัยศรี

๒. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านปลูกข้าว คือ นายสกล ญาติบรรทุง

๓. ผู้ทรงคุณวุฒิของศพก.เครือข่าย คือ นาย ธวัช คงอยู่สุข

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. วิเคราะห์พื้นที่ โดยการใช้รูปแบบ SWOT

๒. วิเคราะห์ความรู้ของประธานศพก. โดยการสัมภาษณ์และดูแปลงตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ

๓. ถอดองค์ความรู้ของประธานศพก.และผู้ทรงคุณวุฒิโดยการทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี เพราะเกษตรกรให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการถอดบทเรียน

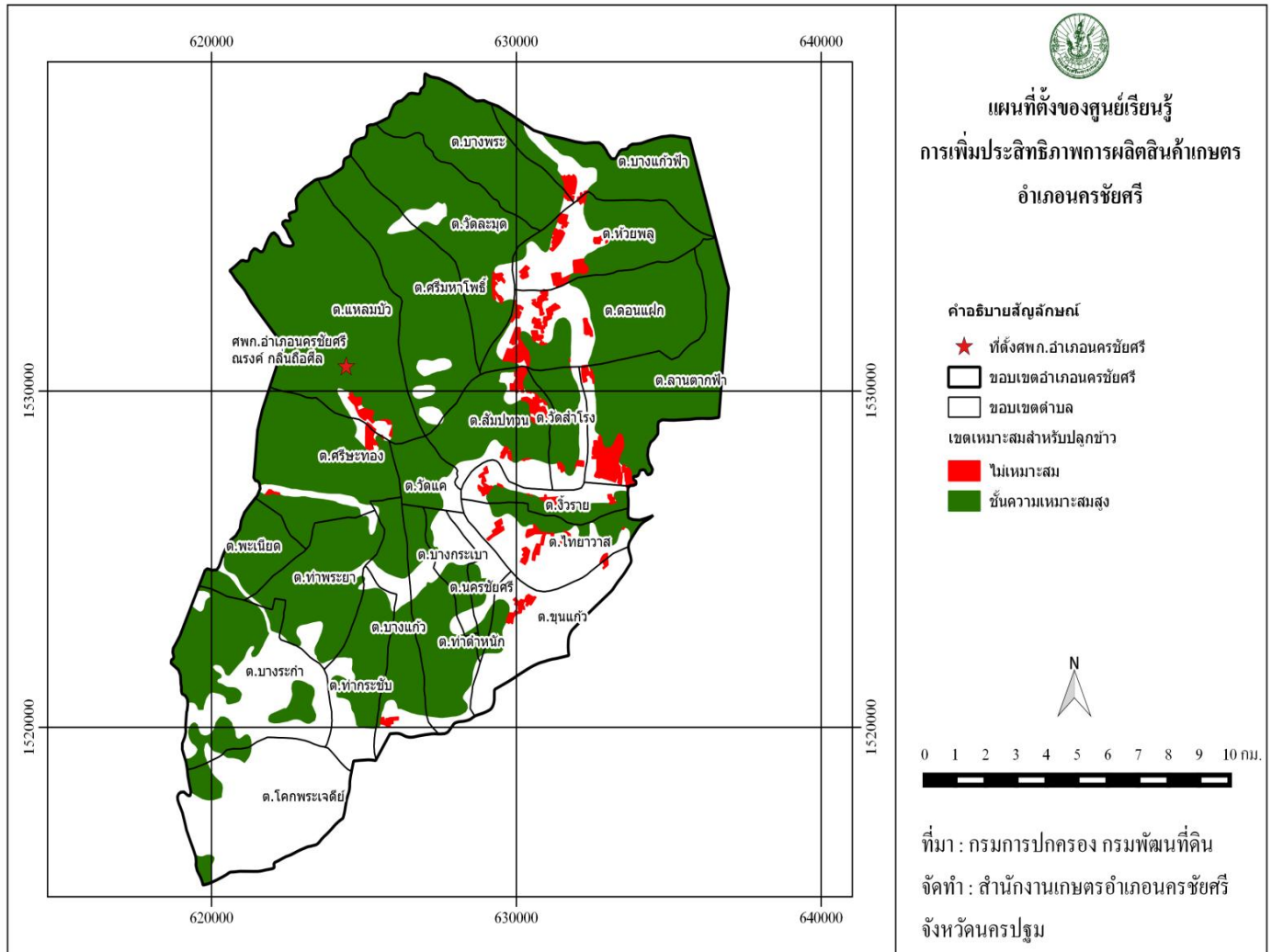

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

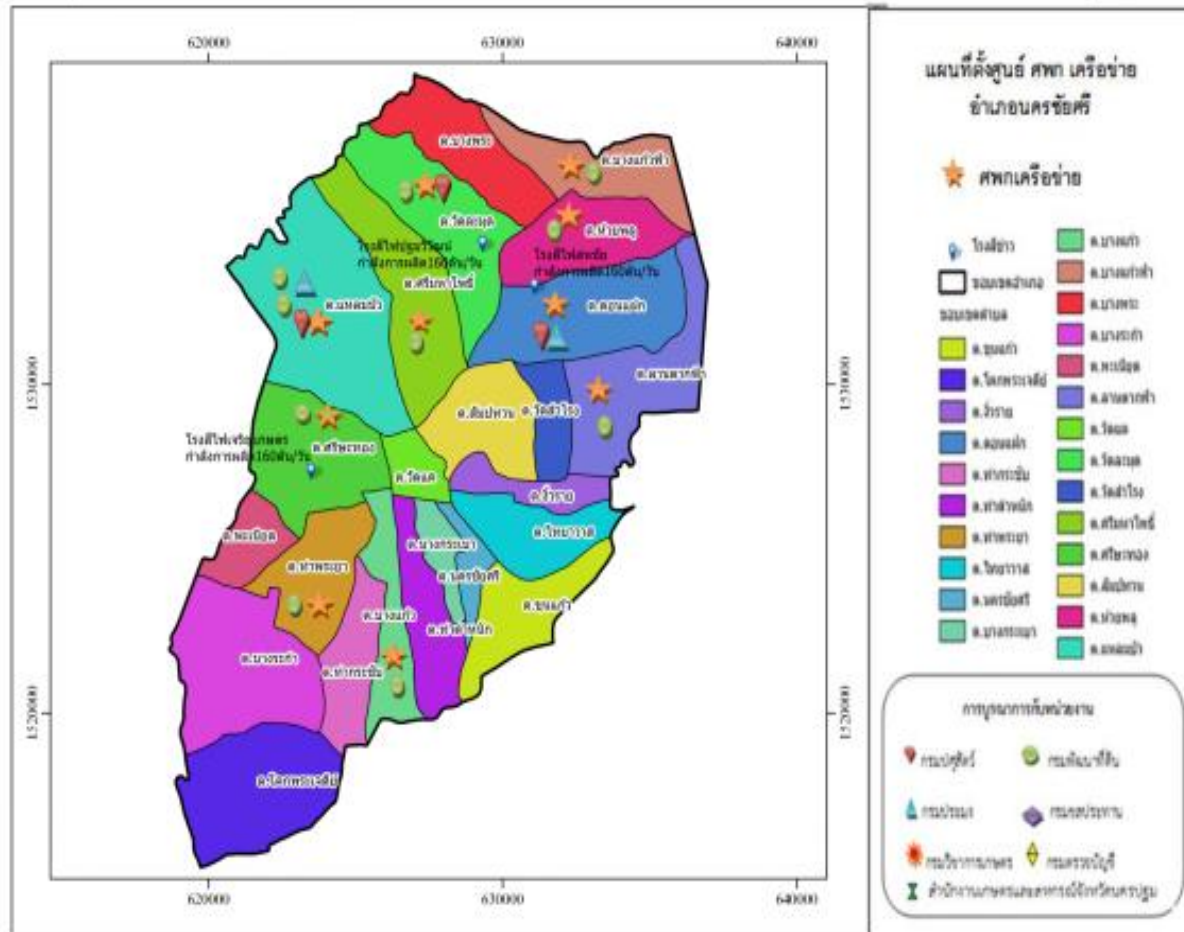
๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่ตั้งศพก.หลัก

แผนที่ตั้งศพก.เครือข่าย

ความเป็นมาของศพก

ในปี ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีนโยบายที่ต้องการให้ศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชนที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเกษตร ดูแลเกษตรกร และช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่างๆ ในพื้นที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ กองการเกษตรกรรม และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในระดับชุมชนอำเภอละ ๑ ศูนย์ รวม ๘๘๒ ศูนย์ การคัดเลือกศูนย์เรียนรู้ใช้หลักการ Zoning ซึ่งมีการจำแนกพื้นที่ ที่มีความเหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อยและไม่เหมาะสม ร่วมกับการความต้องการของเกษตรกร จึงมีประเด็นการเรียนรู้ทั้งจากการพัฒนาและการเปลี่ยนกิจกรรมตามหลักของ Zoning เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและเรียนรู้ของเกษตรกรและประชาชนที่สนใจในด้านการเกษตรจากสถานที่จริง เรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ทำอาชีพการเกษตรและประสบความสำเร็จ สามารถลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตที่ได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม การปรับปรุงบำรุงดิน พร้อมทั้งการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อนำไปสู่กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีการพัฒนา ศพก. ภายใต้หลักคิด “เกษตรกรพัฒนาเกษตรกรด้วยกันเองจึงจะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน” ดังนั้น ศพก. จึงเป็นศูนย์ของเกษตรกรและชุมชนในระดับอำเภอ มีการดำเนินงานที่สำคัญคือ ๑) การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. ให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๒) การให้บริการต่างๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน และ ๓) การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของเกษตรกรตามแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ในพื้นที่ โดยมี ศพก. เป็นหลักในการดำเนินงานและมีศูนย์เรียนรู้หรือจุดเรียนรู้อื่นๆ ที่เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะทาง เช่น ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ฯลฯ เป็นเครือข่ายในการเสริมหนุนกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์และครอบคลุมหลากหลายสาขาทางการเกษตร และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน ซึ่งภาคราชการจะต้องเข้าไปร่วมดำเนินการในลักษณะการขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ ศพก. สามารถปฏิบัติงานได้และมีความเข้มแข็ง รวมถึงการประสานเชื่อมโยงภาครัฐ เอกชน และชุมชน ตามแนวทางประชารัฐ

การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. จึงต้องมีการพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานทั้งศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายให้มีความพร้อมในการดำเนินงาน สามารถให้บริการด้านการเกษตรแก่เกษตรกรได้อย่างแท้จริง มีการประสานงานกันระหว่าง ศพก. เป็นเครือข่าย ทั้งในระดับจังหวัด เขต และประเทศ รวมทั้งให้มีการบูรณาการและเป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ร่วมกันภายใต้หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยภาคีเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ

คณะที่ปรึกษา นางณัฐกิตยา อชิตกุล เกษตรอำเภอนครชัยศรี
นางสาวเรวดี บัวเพชร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นายณรงค์ กลิ่นถิ่อศีล ประธาน ศพก.หลัก ตำบลแหลมบัว
นายสกล ญาติบรรทุง ประธาน ศอช.บ้านคอกช้าง
นายรวิช คงอยู่สุข ประธาน ศพก.เครือข่าย ตำบลวัดละมุด

เรียบเรียงโดย นางสาวนรากร สะสมทรัพย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ประจำตำบลแหลมบัว
นายภูวเสฏฐ์ คำสง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ